Mišljenja i reagiranja

Prilozi u ovoj rubrici izražavaju osobne stavove s kojima se uredništvo može i ne mora slagati.

Radikalno odbija abdicirati od razuma
(O Međugorju, o mons. Žaniću i mons. Franiću, o Ivanu Pavlu II. i o Hansu Ursu von Balthasaru)

* * *

Prošlog mjeseca odveo me rektor riječke katedrale, mons. Ivoslav Linić, koji je rodom iz Jelenja, na sprovod starca koji je 53 godine bio orguljaš i mežnar jelenjske župne crkve. U župnom uredu župnik jelenjski (koji još nema 50 godina) ponosno mi pokazuje svoje ministrante, njih 4-5. Svi obučeni jednako u ministrantsku odjeću, svi kratke kose, ali župnik mi pokazuje jednoga i s veleponosnim smiješkom upozoruje me: "To je djevojčica." Očito je očekivao da ću ga jako pohvaliti. Ja se smrkla i rekla mu strogo: "Ministranti dječaci, mali službenici oltara, mogu jednom, dobiju li zvanje, postati svećenicima. U ovoj djevojčici ministrantici može se razviti imitacioni veleitet za svećeništvom, a ona svećenikom nikad ne može postati. To je može teško traumatizirati. Vi inšempjajete to dijete, dajete mu opium." Ostao je paf, pa mi veli nekako smeteno: "Ma tako rade u Njemačkoj." Ja: "U Njemačkoj je i protestantizam nastao. Ako danas u Njemačkoj neki katolički svećenici inšempjavaju pastvu, zašto bismo mi to inšempjavanje morali uvoziti?" Zašutio je, kao da se zamislio, hodili smo do groblja šuteći. Poslije mi je rekao da je od mene "čuo nešto pametno". Vidite dokle smo dospjeli: da jednom svećeniku nijedan svećenik u preko 20 godina od Koncila nije rekao da je žensko ministrantstvo inšempjavanje ženske osobe, demagoški opium, nego da je taj svećenik to morao čuti od jedne laikinje.[1]

* * *

1 Ovaj ulomak iz pisma Smiljane Rendić (Split, 1926. – Trsat, 1994.) od 5. ožujka 1987. neka, u povodu nedavnog izlaska njezine knjige *Katolički identitet i hrvatski preporod* (izd. Glas Koncila, 2012.), bude podsjećaj na dijelove istoga dopisivanja svojedobno objavljene u *Maruliću* (br. 4/2002. i 3/2005.) te neka posluži kao uvod u ulomke njezinih pisama koje objavljujemo u ovom broju, a stavio nam ih je na raspolaganje njihov naslovnik, svećenik (podatci poznati uredništvu), smatrajući da mogu biti korisni tražiteljima istine o međugorskim zbivanjima. (Ur.)

Trsat, 6. siječnja 1985.

Spis msgra Žanića o Međugorju[2] pozorno sam pročitala. Mene je taj spis zaista užasnuo, nisam znala da je sve to baš tako jezivo, premda sam znala da u Međugorju ima mnogo (...) muteži i manipulacije. Užasnuo se i trsatski župnik i kanonik riječki preč. Ante Sironić, kojemu sam to dala čitati. Prva njegova reakcija bila je: "Ovo je strah Božji." On je Istranin, tako u Istri kažu, kad je nešto užasno. Ja sam ovdje dala čitati taj spis još nekima, ili sam usmeno prikazala njegov sadržaj. Neki su također užasnuti (...), neki kuriozno šutljivi. Na primjer, trsatski gvardijan fra Benko Horvat, koji je inače veoma rezerviran prema međugorskim "zbivanjima" i ne da ih spominjati u trsatskom svetištu, zamijetio je samo da bi stil mogao biti bolji, ali o sadržaju nije ništa rekao. Isusovački superior u Opatiji p. Nikolić (Bošnjak, čini se) slušao je šuteći i veoma rezervirano, da bi mi na koncu napravio nekakvu "distinkciju": biva, valjalo bi vidjeti što je u tim "porukama" možda riječ Gospina, a što dodatci "vidjelaca", jer "stručna kritika", veli, "ustanovila je da je i u Bernadettinim iskazima bilo laži". Ja o tim Bernadettinim navodnim lažima ne znam ništa, pa mu nisam mogla ni odgovoriti. A općenito, mislim da je msgr. Žanić, kojemu veoma i s poštovanjem zahvaljujem što je dopustio da meni pošaljete taj spis – vrlo dobro učinio što je to napisao i barem relativno dao u javnost. Samo mislim da bi bilo bolje da je to učinio prije, jer stari crkveni stav da se o takvim stvarima ne govori prije pravorijeka crkvene vlasti – taj stav danas naprosto više ne prolazi. To jest dok crkvena vlast i oni koji su joj poslušni šute, dotle drugi, egzaltadosi i fanatici, telale o tom na sve strane, stvarajući klimu fanatiziranog oduševljenja, koje onda negativnu ocjenu kompetentnog biskupa smatra "juridizmom" i veli da bi "biskup Žanić bio i Krista raspeo da je u ono doba bio član Sinedrija" (čula ja i to od jednog svećenika, kojemu ću ime karitativno prešutjeti, a preciziram da je dijecezanski, ne fratar, i ne iz Rijeke), i da bi "biskup Žanić bio negativno ocijenio i lurdska i fatimska ukazanja, da je u ono doba bio ondje biskupom" (isti svećenik, *dixi*). Vidite, dok je biskup Žanić šutio o užasima koje ima dokumentirane, pobožna abdikacija od razuma, "neokarizmatička" i ina, stvorila je, u svjetskim razmjerima, klimu u kojoj se biskup Žanić prikazuje ledenim "juristom" koji bi "i Krista raspeo". Zlo je što je msgr. Žanić predugo šutio. (...) Nakon ovakva spisa, nakon

2 P. Žanić, *La posizione attuale (non ufficiale) della Curia Vescovile di Mostar nei confronti degli eventi di Medjugorje*, 30. listopada 1984. (Ur.)

svih užasa što ih u njemu dokumentirano opisuje, biskup Žanić naprosto ne može ni sa 70 x 7 stručnih komisija (a u sadašnjoj mu sjedi liječnik fanatik "Gospe Međugorske") presuditi da su ta "ukazanja" autentična!

Moj župnik preč. Ante Sironić zamolio me da bih mu svoju fotokopiju spisa msgra Žanića fotokopirala u dva primjerka, pa bi on to dao dalje čitati, jer smatra potrebnim da se čuje što mjerodavni biskup mostarski o svemu tome kaže. Vi ste mi pisali da msgr. Žanić dopušta da ja govorim o sadržaju tog spisa, pa mi sad precizirajte, molim Vas, mogu li ga dati i fotokopirati za župnika trsatskog, koji je ozbiljna osoba i kojemu sam već rekla da kao urednik "Zvona" ne smije to objavljivati, jer msgr. Žanić ne želi da se to kod nas objavljuje. A ovo što mi pišete da msgr. Žanić ne da to u nas objaviti "jer ga je stid pred ateistima" – pa čujte, ateisti u nas, osobito novinari, također slušaju talijanski radio koji je srž toga pisma objavio na Imakulatu 1984., i čitaju talijanske novine koje su o tom spisu izvijestile. Ja mislim da bi msgr. Žanić, ako mu GK ne da prostora za objavu toga spisa, imao sam dati tiskati cijeli spis (stilski dotjeran), zajedno s onim prilogom iz svoga dijecezanskog službenog lista, kao posebnu brošuru, i razaslati je svim župnim uredima u Jsl., i dati je prevesti na talijanski, francuski, španjolski, portugalski, engleski, njemački i poljski, i razaslati je u tim prijevodima svim katoličkim biskupskim ordinarijatima na svijetu. Jer dok se on "stidi pred ateistima", fanatizam raznih svećenika proglašuje ga, očajno gratuitno, "juridistom koji bi i Krista raspeo".

Intervju msgra Franića u GK[3] mene je također užasnuo. Rekla bih da je taj intervju, kao i prethodni Laurentinov članak u tri nastavka[4], objavljen samo zato što don Živko osobno vjeruje u autentičnost tih "ukazanja". On sve ružne nesklapnosti u tim "zbivanjima", pa i aferu s ona dva fratra, smatra "pjenom", ljudskim natruhama koje će se raspršiti, a ostat će, misli on, "autentičnost poruke". On se uglavnom, koliko sam mogla vidjeti, superiorno i nemarno smješka na tu "pjenu". Rekla sam mu da će običan čitatelj teško razlikovati privatna mnijenja Franića vjernika i ocjene Franića biskupa. Odgovorio mi je da je msgr. Franić predsjednik doktrinalne komisije BKJ. Rekla sam mu da mi se ne čini korektnim da se u GK daje toliko prostora Franićevu uvjerenju u autentičnost tih "ukazanja", a ne donosi se i mišljenje biskupa mostarskoga. Odgovorio mi je da će GK ako msgr. Žanić zatraži da se kakva njegova izjava objavi razmotriti mogućnost te objave. Dakle od biskupa fanatika Međugorja traži se intervju, a od djelokružnoga biskupa mostarskoga ne traži se

3 F. Franić, *"Nisam za to da se dinamika hodočašća smanjuje"*, Glas Koncila, 31/1984., 7. (Ur.)
4 R. Laurentin, *Javlja li se Gospa u Međugorju?*, Glas Koncila, brojevi 4, 5 i 6/1984., 7. (Ur.)

nikakva izjava, nego će se "razmotriti" ako ona stigne. Rekla sam don Živku i da su riječi msgra Franića u intervjuu: "Ako biskup mostarski zabrani da se Gospa ukazuje u Međugorju" naprosto skandal, javna sablazan, bezočna optužba i osuda biskupa mostarskoga. Odgovorio mi je da je msgr. Franić "baš onako rekao", a on kao urednik da je njegove izjave donio doslovno. (...)

Iz drugoga pisma 1985.

(...) Ja sam Vas sve od početka našeg dopisivanja visoko cijenila, a sad nakon ovoga što mi pišete o Međugorju cijenim Vas još više, jer danas i razni svećenici, inače razumni, luduju za tim Međugorjem. Ja takvima velim točno od riječi do riječi isto što mi Vi sad pišete: "'Gospa' nije donijela u tom kraju mir." To ja uporno ponavljam: već samo to što crkvenog mira ondje ni sad nema, već samo to što fratri i dalje ratuju sa zakonitim biskupom toga kraja – dovoljno je da razborit katolik ne povjeruje u autentičnost tih "ukazanja". Da fratri manipuliraju onu djecu, to je meni od početka prilično bistro. Ima suptilnih načina manipulacije, kojima se utječe ne na svijest, nego na podsvijest. Djeca su možda s početka imala kakvu halucinaciju, pa fratri od toga napravili sistem. Vi ste sigurno poznavali pokojnoga p. Anđelka Fazinića, bivšega dominikanskog provincijala. Dugo je živio ovdje na Rijeci, gdje je i umro lani u listopadu. Ja sam ga zadnji put vidjela na ulici malo dana prije njegove smrti, a dulje smo zadnji put razgovarali u srpnju 1983. u dominikanskom samostanu. Razgovarali smo tada i o Međugorju. I rekao mi je mudri, odmjereni padre Angelico (ovdje smo ga tako zvali): "Fratri su htjeli stvoriti u Hercegovini svetište, i uspjeli su." Svetište "ukazanja Gospe", svetište "mističnih viđenja", svetište "nebeskih poruka", ukratko svetište gdje će sama "Gospa" potvrditi pravednost fratarskog rata protiv biskupa. Nisam znala, prije ovoga Vašeg pisma, za jezivi podatak o dva fratarska kapelana koje je general suspendirao a navodna Gospa "potvrdila"; ali znala sam već – šire to fratri međugorski šapirografirano, pa nešto i do mene dopre ili od koga čujem – da je "Gospa" rekla kako u tom sporu "biskup nema pravo". S nekim "materijalima" na ciklostilu iz Međugorja – dugi razgovor fra Tomislava Vlašića s "vidjelicom" Mirjanom, što joj je "Gospa" "otkrila desetu tajnu" i prestala joj se "ukazivati" – koje sam dobila od jednoga pobožnog riječkog laika fanatika Međugorja, učinila

sam isto što mi Vi pišete o tekstu o dvojici kapelana: fotokopirala sam sve to i predala svom nadbiskupu mons. Pavlišiću s molbom da to pošalje mons. Žaniću. Ima u tom "materijalu" svakakvih gluposti, a manipulacija djevojčice od strane fra Tomislava Vlašića prilično je očita. (...)

I jeste li opazili razliku "tona" u Međugorju između prve i druge faze, tj. faze fra Joze Zovka i faze fra Tomislava Vlašića? Župnik Zovko s početka nije htio vjerovati. Djeca su, dakako, insistirala, valjda naprosto iz adolescentskog (...) inata: e baš je vidim kad ti kažeš da je ne vidim. Kad se narod počeo skupljati, fra Jozo Zovko odmah se uvjerio, dabome. I budući da je fra Jozo Zovko jako "hrvatski" naštiman u smislu hrvatskih frustracija i hrvatskog jaučućeg viktimizma (...), protumačio je dakle ta "ukazanja" u ključu hrvatskog viktimizma izražena biblijskim citatima – dakako, *in corde* interpretiranim u ključu tog mentaliteta. To je dakle bila prva faza. Kad je fra Jozo svršio u zatvor i zatim bio od svojih poglavara poslan drugamo, počela je druga faza u Međugorju, faza fra Tomislava Vlašića, "karizmatičarska". Ključ je drugi, tipičan za "karizmatičke pokrete": molitva, post, navodna ozdravljenja od teških bolesti, obraćenja. Po odjeku Fatime i raznih drugih takvih "ukazanja", u drugu fazu uključene su i "tajne". A kao vrhunac u Hercegovini, zemlji starih frustracija i stare uznositosti, "tajne" su umnožene da bude impresivnije: u Fatimi na troje djece bilo ih je, tih "tajna", tri, a u Međugorju je svakom "vidiocu" namijenjeno deset "tajna", ergo 6 x 10 = 60, ukoliko su za svakog "vidioca" "tajne" različite. Mah! To s "tajnama" normalnoj ljudskoj pameti djeluje neozbiljno. Svrha je svake autentične poruke ponajprije to da se ona priopći, a ne da se krije. Kad bih ja nekomu napisala pismo pa mu zabranila da ga čita, smatrao bi me umišljenom budalom kojoj nije svaka na mjestu. A tu nam prodaju bozu da navodno sama "Gospa" dolazi reći 60 (ili najmanje 10) stvari koje se ne smiju znati!

Prije sam Vam spomenula gospođu Kazimiru Bonetić. To je zaista mudra, razumna, odmjerena žena, zrela kršćanka. Ona je bila u Međugorju, želeći na svoje oči vidjeti što se ondje događa. I kaže mi da je sve to uopće nije uvjerilo. Veli: "Kad ja sretnem neku običnu ljudsku osobu koja mi je mila, vidi mi se i poslije tog susreta na licu da sam doživjela nešto lijepo. A ona djeca – netom 'viđenje' prođe, na licu im se ne vidi ništa, ni radost ni pobožnost, i uostalom sve to skupa izgleda kao uhodana predstava." "Vidioci" dijele svoje slike u boji s autogramima, kao filmske zvijezde, gospođa Kazimira donijela je dvije takve slike. "Vidioci" daju in-

tervjue desno i lijevo, čak u listove Crkvi neprijazne. Daju se fotografirati za razne bjelosvjetske gazete, ona Vicka čak u nekakvoj gotovo plesnoj pozi za "Domenica del Corriere" (ta Vicka zvala se u prvoj fazi Vida, ergo Vidosava, što je očito bilo nezgodno za fra Jozinu interpretaciju "ukazanjâ" u prvoj fazi, pa joj već tada promijenili ime u Vicka, to zvuči hrvatski, eh). (...)

Jasnih pojedinosti o famoznom Vickinu "dnevniku" nisam znala do ovoga Vašeg pisma. Mnogo Vam hvala što ste mi o tome pisali. Jer o tome mi je samo nešto ukratko telefonom bio rekao don Živko, i to samo da je taj "dnevnik" "Vickina privatna stvar", pa da ga ona nije dužna pokazivati nikomu. Ja sam mu bila odgovorila da ta djevojka nije pisala dnevnik o svojim privatnim flirtićima ili o školskim doživljajima, nego o nečemu što ona smatra ukazanjima Blažene Djevice Marije, pa da ga je dakle bila dužna predati zakonitom biskupu koji je osobno odgovoran za Crkvu toga kraja. Don Živko, čini mi se, prilično vjeruje u autentičnost tih "ukazanja". Zato je i moja kronika o smrti sandamianske "mamme Rose" svršila u njegov koš. Jer "mamma Rosa" umrla je 5. IX. 1981., dakle ni tri mjeseca nakon početka međugorskih "ukazanja". A u času smrti bila je pod krivičnom optužbom državnog tužitelja za teške i dugotrajne novčane malverzacije ("truffa continuata e aggravata"). Pod istom optužbom bili su i jedan njezin sin i kći i neki švicarski "dobrotvor". A biskup Piacenze mons. Enrico Manfredini (umro 16. XII. 1983. kao nadbiskup Bologne: dakle kad je poslan za nadbiskupa najteže talijanske dijeceze, očito je od Svete stolice i pape osobno bio smatran jednim od najsposobnijih talijanskih biskupa), kroz šesnaest godina "viđenjâ" "mamme Rose", tri je puta davao tu stvar ispitivati visoko stručnoj komisiji (bili u njoj i sveučilišni profesori laici, ne samo svećenici), i sva tri puta objavio je pod svojim autoritetom rezultat komisijskog istraživanja: da "mamma Rosa vara sebe i vara druge" ("inganna se stessa e inganna gli altri"). I bio je mons. Manfredini poslao svog svećenika pred famozni vrt mamme Rose, da svim dolaznicima (dolazili su sa svih strana svijeta) dijeli letke na raznim jezicima, a na letcima njegovo, mons. Manfredinija, upozorenje da je to varka i da on suspendira *a divinis*[5] na teritoriju svoje biskupije svakog svećenika koji dovodi hodočašća u taj vrt. Sve sam to ja bila korektno prikazala u svojoj kronici o smrti "mamme Rose". I kronika svršila u koš – da sjena sumnje ne padne na Međugorje. Već onda meni je bilo bistro što o tom Međugorju valja misliti.

5 Lat., u prijevodu: "od božanskih" otajstava, tj. od obavljanja crkvenih obreda. (Ur.)

Spomenula sam novčane malverzacije "mamme Rose". Fratri u Međugorju ne malverziraju, (...) ali goleme pare primaju i oni. Daju pare hodočasnici, a mnogo ih je iz inozemstva, pa tî daju devize. Jedna znanica gospođe Kazimire bila je nedavno u Međugorju. I veli: u onu prostoriju do crkve, prostoriju gdje se zbivaju navodna ukazanja, fratri sad puštaju samo strane hodočasnike. A na stolu, na onom stolu nad kojim se navodno "Gospa ukazuje", hrpe stranih novčanica darovanih od tih hodočasnika... Užas.

Govore o čudesnim ozdravljenjima u Međugorju. Možda i ima takvih pojava. Golema energija vjere, kondenzirana na jednome mjestu, može rezultirati i čudesnim ozdravljenjem. Ali to nije apsolutno nikakav dokaz za autentičnost samog "viđenja": u vrtu "mamme Rose" bilo je, kažu, i naglih ozdravljenja od raka, a ipak je biskup Piacenze, jedini kvalificiran za prosudbu, tri puta prosudio da "mamma Rosa vara sebe i vara druge". Sveti župnik arški vjerovao je u čudesni zagovor sv. Filomene, a sv. Filomena nikad nije postojala. U srednjem vijeku u Njemačkoj događala su se velika čudesa pred tzv. velikim relikvijama (Gospin pojas i sl.), a kad se narod prestao mnoštveno i živom vjerom moliti pred tim relikvijama, prestala su se i čudesa događati. Čudo polučuje vjera u zaufanoj molitvi, dakle se čudo može dogoditi i pred neautentičnom vizijom i pred neautentičnom relikvijom.

Sumnjivo je i to što ta "viđenja" sve dulje traju. U Lurdu samo 18 puta, i poruka skrajnje jednostavna: pokora, voda, kapela. U Fatimi već pet mjeseci i tri "tajne". U San Damianu 16 godina i bezbroj "poruka". U Međugorju već treću godinu i pletora "tajnâ". Da druga mjesta ne spominjem (u samoj Italiji "Gospa" se od rata naovamo navodno "javlja" na desetak mjesta). Sve to skupa, od Fatime naovamo, zapravo je samo strah od Apokalipse. Pri kraju smo drugog milenija, javlja se milenarizam (kojemu i sadašnji papa daje petlje svojim gotovo opsesivnim insistiranjem na skorom svršetku drugog milenija). Sve te navodne "tajne" zapravo su ovako ili onako "proroštva" o više-manje skorom Sudnjem danu (v. ono što je "procurilo" o famoznoj "trećoj fatimskoj tajni").

Zgrozilo me ovo što pišete o abbéu Laurentinu, da je on savjetovao mons. Žaniću neka "iz pastoralnih razloga" ne objavljuje ono o dnevniku preglagoljive Vicke. Dakle abbé Laurentin zna da tu postoji ružna manipulacija, i pokriva je svojim svjetskim autoritetom velikog mariologa. Užas. Onaj članak za GK, kaže mi don Živko, abbé Laurentin sam je ponudio.

(...)

Iz trećega pisma, 10. ožujka 1985.

(...) Sad o međugorskim ekspektoracijama mons. Franića u br. 1/85. njegova nadbiskupijskog *Vjesnika,* koje mi spominjete. Pročitala sam ih pozorno (...). Mons. Franić tu manipulira navodnom Gospom Međugorskom ne manje nego što su egzaltadosi Fatime manipulirali fatimskim ukazanjima. Bila u antikomunističkom ili u filokomunističkom ključu, manipulacija je manipulacija, s time da fatimska manipulacija barem nije bila groteskna, a ova franićevska, međugorska bogme jest (...). A ono što veli "da se u Međugorju afirmira autoritet rimskoga pape", no da, to "afrimiranje" naglašeno spada u armamentarij suvremenih "ukazanja". Mamma Rosa u San Damianu također je "afirmirala auktoritet rimskoga pape", tjerajući npr. mons. Lefebvrea iz svoga čuvenog vrta, i dapače oporukom ostavivši papi sav svoj imetak – koji je doduše u času njezine smrti bio pod sudskom istragom uslijed sumnje da je stečen varanjem i malverziranjem. Ti moderni "karizmatici", s "viđenjima" i bez njih, igraju na tu kartu "priznavanja autoriteta rimskoga pape" iz razloga kojemu imbecilitet samo oni nisu kadri vidjeti, ili se prave da ga ne vide: to jest drže da papa neće osuditi, nego će dapače i potvrditi, kao autentične, halucinacije ili izmišljotine koje njegov autoritet "potvrđuju". Ima i teologa među tim fanaticima: neki su, rekla bih, zaista i sami zaslijepljeni, ali neki, učeniji, možda i lucidno znaju da u praksi Rimske kurije ima negdje i formula: "Damnabile, sed non damnandum."[6] Najbistriji i najperfidniji od manipulatora tih navodnih "viđenja" očito igraju na tu formulu pokrivajući svoje manipulacije naglašenim "afirmiranjem papina autoriteta". Ali zaboravljaju da se kurijalna formula "Damnabile, sed non damnandum" primjenjivala, pa i to rijetko, samo na neke idejno-političke situacije (npr. po toj formuli Pio X. nije dao objaviti već napisanu osudu Maurrasove Action Française – objavio ju je tek Pio XI. 1926., s tim da je Pio XII. već 1939. tu osudu skinuo). Nikad se ta formula nije primjenjivala na nedostojne igre s čašću Božjom. U tome se i međugorski manipulatori varaju. S mons. Franićem jad je (...) pak u tome što on zaista ne vidi da se u Međugorju radi o bezočnoj manipulaciji. Tu je mons. Franić posve bacio pod noge dar rasudbe, dar razlikovanja duhova, koji je upravo autentična karizma inherentna biskupskom ministeriju. Ta autodestrukcija vlastite specifične biskupske karizme još je očajnija zato što je upravo Međugorje jedini slučaj u povijesti Crkve da se navodnu Gospu izravno upreže u

6 Lat., u prijevodu:"Osudivo, ali nije osuditi." (Ur.)

(...) fratarski rat protiv zakonitog biskupa, to jest, doslovno, u razaranje Crkve u korijenu. (...) Ma sunca mu, zašto ga nitko, pa ni ijedan od stranih novinara koji dolaze u Međugorje i telale o njemu po svijetu (nerijetko u funkciji organizatora i pokreta koji stoji iza njihovih listova, a kojima je u vulgarno antikomunističkom interesu da se "Gospa javlja u komunističkoj zemlji", pri čemu im se fućka ravno do Stambula da u odnosnoj zemlji postoji i hrvatski narod kao poseban identitet s gomilom svojih problema) – ne pita čisto i bistro: a da su u Vašoj nadbiskupiji dva fratra tvorno napala katedralne svećenike i spriječila ih u vršenju njihovih dijecezanskih prava određenih od Apostolske stolice, pa zbog toga bila isključena iz reda i suspendirana *a divinis*, a "Gospa" im preko "vidjelaca" poručila neka se na te crkvene kazne uopće ne osvrću, nego neka i dalje ostanu u samostanu, nose habit i obavljaju svećeničku službu – biste li i tada, nadbiskupe, smatrali tu "Gospu" autentičnom? Ili Vam je ona autentična samo kad potire vlast drugog biskupa, (...) a ne Vašu; autentična samo kad razara u temelju strukturu Crkve – strukturu božanskog prava po Svetom pismu Novog zavjeta, zar ne? – u drugoj biskupiji, a ne u Vašoj? Eto, to bi ga trebalo pitati. Novinar koji ga to najprije ne pita, novinar koji ga to uopće ne pita – ili o strukturi Crkve ne zna ništa, ili je budala, ili je i sam *in mala fide*. A nadbiskupa Franića baš to ne pita nitko.

Pitali su ga neki, piše, zašto se on jedini, od svih biskupa na čijem se području ne nalazi Međugorje, toliko bavi Međugorjem. Odgovorio, piše, da su razlozi tomu blizina Međugorja njegovoj nadbiskupiji, posjeti mnogih međugorskih hodočasnika (osobito intelektualaca među njima) njemu osobno, njihova "svjedočanstva" o "čudesnim" ozdravljenjima u Međugorju, i činjenica da je on opet izabran za predsjednika doktrinalne komisije BKJ. Glede "čudesnih ozdravljenja" prešućuje porazni sud predsjednika Lurdskoga medicinskog ureda, što je već znak teške nerazboritosti, nedostojne biskupa. A sva ta njegova hrpa razloga ne odgovara zapravo na pitanje: zašto je on među biskupima cijele Jugoslavije tako totalno sam u tome svom fanatičnom (...) propagiranju autentičnosti međugorskih "ukazanja"? Čime on zapravo tumači toliku šutnju ostalih biskupa na čijem se području ne nalazi Međugorje? Valjan i pošten novinar i to bi ga morao pitati: nadbiskupe Franiću, zašto samo Vi govorite, i to tako uvjereno u autentičnost tih "ukazanja", dok BKJ preporučuje šutnju i oprez? Zašto Vas drugi članovi BKJ ne podupiru? Jeste li svjesni toga da Vaše opetovano deklarirano "privatno uvjerenje" dobiva težinu samo od činjenice da niste obična "privatna osoba", nego

nadbiskup i dapače predsjednik doktrinalne komisije BKJ? Smatrate li zaista korektnim i inteligentnim napredno visoko pozitivno – u Vašoj optici – teološko vrednovanje fenomena za koji mjerodavni dijecezanski biskup sutra može *ex officio* izjaviti da je samo gluma, pantomima i prevara? Eto, to bi bila prava novinarska pitanja, ali baš takva pitanja njemu nitko ne postavlja. Imaš katkada dojam da mu pitanja postavljaju njegovi lakeji, a ne novinari odgovorni etici svog zanata, bili vjernici ili ne.

(...) Za primjer pogledajte osobito njegove "točke" "1. O ekumenizmu" i "2. O početku nove ere u povijesti Crkve" na str. 18 i 19 njegova dijecezanskog *Vjesnika* br. 1/85. Tu veli da je "Gospa" rekla "vidiocima": "Sve su vjere dobre, jer se u svim vjerama ljudi mogu spasiti, ako žive po savjesti." Rečeno tako, bez tumačenja, bez nijansiranja, bez upozorenja na notornu činjenicu da se može dosljedno živjeti i po krivo formiranoj savjesti – ta tvrdnja čini doslovno suvišnim poslanje Crkve: "Idite i naučavajte sve narode." O tome sam Vam već opširnije pisala. Trebalo bi pitati mons. Franića iz kojih onda razloga Crkva evangelizira svijet već skoro 20 stoljeća, iz kojih zapravo razloga nastoji privući inovjerce i bezvjerce Isusu Kristu. Nakon navedene tvrdnje, kojom zapravo nulificira Isusa Krista kao jedinog Spasitelja svijeta i Crkvu kao jedini sakramenat spasenja – isti mons. Franić, tek malo redaka dalje, govori o Kristu kao jedinom Spasitelju i o Crkvi kao nužnom sabiralištu cijelog čovječanstva ("jedno stado i jedan pastir"). (...) Dalje, nauku da se nikoga ne smije siliti da stupi u Katoličku crkvu proglašuje mons. Franić tek naukom II. Vaticanuma, kao da je Crkva ikad naučavala drukčije (...). Zatim od tvrdnje da se nikoga ne smije siliti da postane članom Crkve izvodi "logički" ("dakle", veli) zaključak da "svakoga treba utvrđivati u njegovoj vjeri ili svjetonazoru", pa "od pravoslavaca dakle moramo nastojati, naravno na diskretan i uljudan način, učiniti boljeg pravoslavca, od muslimana boljeg muslimana, od marksista boljeg marksista itd." (...): iz dužnosti nesiljenja na pristup u Katoličku crkvu (što se rečena dvomilenijska Crkva nije sjetila naučavati tek od prije 20 godina) nadbiskup Franić izvodi za katolike dužnost da i kršćane nekatolike, i nekršćane, i bezvjerce radikalno odbojne spram svake transcendencije utvrđuju u njihovoj vjeri i uvjerenjima. Da ti pamet stane. Da se to usudio reći kakav biskup iz doba kad je Crkva još znala braniti čistoću svoje nauke, takav biskup sletio bi s katedre po kratkom postupku i završio bi čineći pokoru u kakvoj Trappi. Danas je takav biskup opetovanim predsjednikom biskupske konferencije u cijeloj jednoj državnoj federaciji. – Dalje, *ad* 2

toga nevjerojatnog teksta "iz bilježnice oca nadbiskupa": piše da "bi se moglo i znanstveno dokazati da II. Vat. Sabor znači udaljavanje od tzv. Konstantinske Crkve" (...). "Konstantinsku Crkvu" likvidirali su temeljito već davno prije II. Vaticanuma liberalni ("masonski", rekao bi negdašnji mons. Franić) režimi proizašli iz francuske revolucije, s čime se dosad samo mons. Lefebvre nije pomirio. Drugi Vaticanum uzeo je naprosto *ad notam* tu likvidaciju, s ponešto zakašnjenja doduše. Već na prvom Vaticanumu, koji je zaista još fantazirao o konstantinskom modelu kao idealnom za Crkvu, rekao je Josip Juraj Strossmayer, *nota bene* biskup svete Krune ugarske, dakle biskup posljednje države gdje se konstantinski model još prilično čvrsto držao: da je konstantinsko doba nepovratno prošlo, da se Crkva više ne može oslanjati na vladara, jer vladar, sve i kad je osobno vjernik katolik, više ne vlada bez parlamenta, a u parlamentima sjede i odlučuju uglavnom liberali. To je rekao, godine 1870., biskup imenovan upravo od apostolskoga kralja ugarskog (ovih dana ponovno sam pročitala sve Strossmayerove govore na I. Vaticanumu, u latinsko-hrvatskom izdanju kanonika zagrebačkoga dr. prof. Janka Oberškoga iz 1929., da malo osvježim sjećanje na te govore nakon ekspektoracije Jakova Blaževića – koji misli da se Crkva u nas ni danas "ne usuđuje" objaviti te govore). (...) jer nije se Crkva, i to još manje tek na II. Vaticanumu, dragovoljno ("evanđeoski", biva) odrekla konstantinizma, nego su joj ga drugi naprosto oduzeli već kroz XIX. stoljeće s nastavkom u XX. Veli dalje mons. Franić da se koncepta "starozavjetne teokracije" i danas drže "braća Židovi", i, "prema časnom Kuranu", "barem neka braća muslimani". (...). Ružno djeluje i ta njegova naljepnica "braća", kojom se mons. Franić razbacuje na sve strane. Glede pak Židova čini se da rabinati u Medinath Israel (državi Izraelu) vladaju cijelom tom državom, a ona cijelim židovstvom po svijetu. Ne zna da ni u židovskoj državi ni židovskoj dijaspori naprosto ne postoji, od godine 1040., tj. od smrti posljednjega gaona R. Hizkije ilitivam Ezekije, nikakva teokratska vlast koju bi priznavalo cijelo židovstvo. Gaonat je bio posljednja židovska teokracija priznavana od svih Židova (gaoni su stolovali u gradovima Suri i Pumbediti u Babilonu, od 589. do 1040., i bili su ujedno i egzilarsi, tj. vladali su u vjerozakonskom pogledu cijelim Izraelom), od ugasnuća gaonata do Napoleona bio je za svaku židovsku vjerozakonsku općinu mjerodavan samo rabin, otprilike kao za svaku benediktinsku opatiju njezin opat. Od Napoleona dalje osnivaju se rabinati u pojedinim državama, s glavnim rabinom (grand rabbin, rabbino capo) na čelu, što i

opet odgovara otprilike benediktinskim konferencijama s generalnim opatom na čelu. Ali i pojedine židovske općine i nacionalni rabinati vazda su priznavali i priznaju zakon države u kojoj žive: već u VI. stoljeću neki je učitelj u Izraelu postavio u Babilonu načelo: *Dina demalkhuta dina,* tj. doslovno "Zakon kraljevstva zakon", a znači: zakon zemlje u kojoj Židov živi zakon je i za njega kao da je Božji. *Altro che* "židovska teokracija". Načelo *Dina demalkhuta dina* ide dotle da Židov može vlastoručno graditi kršćansku crkvu ili svojim novcem platiti njezinu gradnju, samo ne smije svojom rukom ugraditi zaglavni kamen na svetohraništu ili svojim novcem platiti takvu ugradnju, jer tek to židovski naučitelji, tumači načela *Dina demalkhuta dina,* smatraju sudjelovanjem *aboda zara,* tj. u tuđem kultu. Glede pak izraelske države, u njoj su civilni zakoni uglavnom prilagođeni Usmenom zakonu (kojim se tumači Pisani zakon, tj. Petoknjižje Mojsijevo; Usmeni zakon u judaizmu ima otprilike istu vrijednost kao u katolicizmu Tradicija živog Učiteljstva), ali to je i stvar židovskoga nacionalnog identiteta i židovske kulture ("Pas de jambon, ou pas de Juif"[7], govorio je veliki židovski pjesnik Edmond Fleg). A rabinata su u Medinath Israel dva, aškenaski i sefardski, ne baš prijazni međusobno, i nemaju ni jedan ni drugi nikakve vlasti nad židovskom dijasporom, koja se uostalom i dalje drži načela *Dina demalkhuta dina.* Sve to mons. Franić kao da naprosto ne zna (...). Bio se prije više godina, kad sam ga smjerno bila upozorila da nije korektno pripisivati čak današnjem židovstvu doslovno shvaćanje toliko verzirane starozavjetne zapovijedi "Oko za oko...", malo obrašnio poznavanjem egziličkog judaizma (koji se u našim bogoslovijama ni danas ne uči, pa vidjeh učenih svećenika koji ni danas ne znaju npr. ni to da Židovi poslije propasti Hrama uopće imaju liturgiju!), ali i ono što je bio tada naučio kao da je sad u starosti zaboravio. – Glede pak "braće muslimana", od njih mu se drže "koncepta teokracije" "barem neki", eh. Gotovo sve islamske države njemu su, nježno i obzirno, "barem neki". (...) A sve to nije kraj (...) u samo pol stranice teksta. Jer dalje pripisuje samom Kristu "odjeljenje Države i Crkve" dok još Crkve nije ni bilo! Kristu koji je, uostalom, savjesno plaćao hramski polušekel po zakonu koji je bio i državni i vjerski, jer je odvajanje civilne od vjerske zajednice u ono doba, i kroz 19 potonjih stoljeća, bilo doslovno nezamislivo. Pripisivati samom Kristu takvu totalnu nesklonost znači ujedno i pripisivati Crkvi Kristovoj teški grijeh dug 16 punih stoljeća, grijeh sprege s državom, sprege koju je Crkva, vršeći svoje načelo "ut Ecclesia Tua tranquilla

7 Franc., u prijevodu: "Nema šunke, ili nema Židova." (Ur.)

devotione laetetur"[8], ostvarila netom je mogla i čvrsto držala dokle god je mogla. (...) veli naime dalje da se "Crkva sve više počinje oslanjati na samoga Boga, jer je, uz ostalo [što ostalo? (...)], sve više, i na Istoku i na Zapadu, potiskivana izvan društva pa joj drugo i ne preostaje nego se oslanjati na Boga i Krista" itd. (...) Em najprije sam Krist "rastavio Državu od Crkve", em dakle Crkva živjela 16 stoljeća bacajući pod noge tu "Kristovu" rastavu (smijte se, sjene Julesa Ferrya i Emilea Combesa!), em sad se Crkva "počinje oslanjati samo na Boga i Krista", ali, gle, ne zato što je već Krist "rastavio Državu od Crkve", nego naprosto zato što joj "drugo i ne preostaje" jer su je drugi već potisnuli iz društva, dapače je toga potiskivanja upravo danas sve više i na Istoku i na Zapadu, premda danas ni na Istoku više nema baš staljinskih progona Crkve, niti na Zapadu danas ima kulturkampfova ni građanskih ratova tipa meksičkoga ili španjolskoga. (...) Isti biskup kojega su prije tridesetak godina u Poljicima gađali bovanima i pomidorama, i koji se tada građevinske dozvole ni za jednu kapelicu nije usuđivao ni tražiti, kamoli da bi je dobio, a danas ga zovu i na državna i na općinska primanja za razmjenu novogodišnjih čestitaka, i daju mu građevinsku dozvolu za konkatedralu s odnosnim pastoralnim centrom (uključiv i njegovu superopremljenu kuću), i puštaju ga u inozemstvo kad mu se prohtije, a znaju da ide kucati na crkvene kase u Germaniji (čija je Crkva notorno sveta krava muzara svih crkvenih bijeda, ali bogme i svih crkvenih bezobrazluka širom ekumene) i davati radioizjave protiv onog istog "ateističkoga komunizma" za koji u domovini propovijeda da baš na katolike spada činiti njegove adepte što savršenijima – dakle u takvoj za Crkvu baš nikako pogoršanoj situaciji taj biskup ima obraza tuliti da je danas Crkva "više potiskivana" iz društva! (...) Na koncu točke 2. posijao je još jednu (...) cvebu: da "Međugorje potvrđuje neobično slaganje Institucionalne Crkve i Karizmatičke Crkve, CRKVE ZAKONA I CRKVE LJUBAVI" (majuskule njegove). Ergo po tome mitronosnom naučitelju vjere postojale bi dvije Crkve, "Institucionalna i Karizmatička" (majuskule njegove), "Crkva Zakona i Crkva Ljubavi", a među njima dvjema nekakvo "slaganje". (...) Taj naučitelj vjere tu doslovno mijenja članak vjere: *Credo unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam.* (...) to jedinstvo nekatolička je pamet nastojala i gdjegdje još i danas nastoji razbiti – ali čini to baš znajući da je Katolička crkva jedna. A sad tu jedan katolički nadbiskup govori o dvjema katoličkim Crkvama, od kojih bi jedna bila bez Ljubavi, a druga bez Zakona. (...)

8 Lat., u prijevodu: "da se Crkva Tvoja spokojnom pobožnošću raduje". (Ur.)

10. III. – Nastavljam Vam danas, u nedjelju popodne. Ovo je pismo dugo, ali mislim da nije naodmet. Jednom će, mislim, i ovakva pisma biti svjedočanstvo da je *in Ecclesia Croatiae* "na pragu trećeg milenija" ipak bilo ljudi koji su radikalno odbijali abdicirati od razuma.

Pišete da su upletanja kakva si mons. Franić dopušta u međugorska zbivanja bez presedana u crkvenoj povijesti. Zaista je tako. I ne samo što su bez presedana takva (...) upravo heretikalna upletanja (...) nego su bez presedana i sami međugorski događaji, i kvaliteta fanatizma oko njih. Skandalozna nečuvenost međugorskih "zbivanja" sastoji se u tome da je ovo prvi put u povijesti Crkve da bezumlje nekih (...) ne preže ni od bezočnog uvlačenja imena i lika same Bogorodice u njihov perverzni rat protiv zakonitog biskupa. Sveti Pavao apostol postavio je načelo: "Pa da dođe i anđeo s neba da vam naviješta evanđelje drukčije od onoga koje vam mi navijestismo, neka bude anatema." U Međugorju to drukčije evanđelje pripisuju ne anđelu, nego samoj Majci Kristovoj. Jer razarati Crkvu Kristovu u njezinoj osnovnoj strukturi, davati "nebesku jurisdikciju" fratrima kojima je zakonita crkvena vlast kanonsku jurisdikciju oduzela, to doslovno znači navieštati neko drugo evanđelje, to doslovno znači pasti pod onu anatemu o kojoj govori Pavao Apostol. To je skandal Međugorja, nečuven u dvadeset stoljeća povijesti Crkve. A kvaliteta fanatizma međugorskih egzaltadosa također je bez presedana. Jer bilo je i dosad više-manje pobožnih pobuna protiv zakonite crkvene vlasti, i to pobuna dvaju tipova, koji se po svojim prvim uzorima mogu nazvati marcionitskim i donatističkim: prvi su htjeli u ime svoje "istine" razarati Crkvu iznutra, tj. ostajući u njoj; drugi su se od nje odjeljivali osnivajući vlastite sljedbe. Ali ni jedni ni drugi nisu ipak svoju "istinu" prikazivali kao izravnu poruku s neba, poslanu njima po jednoj vrhunaravnoj pojavi. Sad se u Međugorju baš to zbiva, i to s time da tvrde da je navodna "vrhunaravna pojava" sama Bogorodica.

Ima u tim međugorskim "zbivanjima" i golema količina gluposti i nesmotrenosti, što je također karakteristično za različitost Međugorja od zbivanja oko prethodnih ukazanja, autentičnih ili ne. U prethodnim "viđenjima" i "porukama", sve i kad im crkvena vlast napokon nije potvrdila autentičnost, nije zapravo bilo ništa protiv katoličke vjere i morala. Gdjegdje, npr. u San Damianu, bilo je nekih teoloških nesklapnosti, ali u kojima je bilo lako prepoznati odjek nekih hipertrofija pučke religioznosti koja je formirala odnosne "vidioce". Čak ni u skrajnje sumnjivoj i temeljito integralistički izmanipuliranoj mistifikaciji u Ga-

rabandalu nije, strogo dogmatski uzevši, bilo izričitih protimbi katoličkoj vjeri i moralu: jer garabandalski "nebeski prigovori" II. Vatikanskom koncilu, koji je tada još trajao, bili su napokon prigovori koji su se i u koncilskoj auli čuli od "slavne manjine" (u koju je tada, ehehej, dobrano spadao i mons. Frane Franić), prigovori jednom koncilu koji nije dogmatski definirao ništa (kako je baš mons. Franić rekao 8. XII. 1965., na dan svršetka toga koncila, na vatikanskom radiju). Dakle u prethodnim "ukazanjima" pravim ili lažnim nije bilo bitno ničega protiv katoličke vjere i morala, pa se uvijek moglo misliti: potvrdi li Crkva autentičnost tih ukazanja, potvrdit će svoju vlastitu nauku u njima; ne potvrdi li im autentičnost, to će biti iz drugih razloga – psiholoških, psihijatrijskih i sl., ili naprosto zato što nije mogla steći moralnu sigurnost u tu autentičnost – ali neće to biti s razlogom krivovjerja, i moći će se dakle držati da su se "vidioci" prevarili, ali da nisu zabludjeli u vjeri. U Međugorju pak "vidioci", bjelodano manipulirani (...), pripisuju svojoj navodnoj "Gospi" autentičnu herezu korjenitog razorenja ustrojstva Crkve, pripisuju joj heretikalnu ucjenu da biskup mostarski "mora" povjerovati u njezina "ukazanja", inače će ga stići kazna s neba, a (...) manipulatori (...) interpretiraju Međugorje u ključu autentične husitske hereze: biva, pravorijek biskupa "grešnika" nije ni važan, "pučka Crkva" već je dala svoj pravorijek u prilog autentičnosti. I sad, golema glupost i nesmotrenost sastoji se u tome da se međugorski manipulatori i fanatici ponašaju tako kao da se naprosto ne može dogoditi da se najviša crkvena vlast, tj. papa, solidarizira s biskupom mostarskim u negativnoj ocjeni Međugorja. Pozitivnoj ocjeni od samog biskupa mostarskog više se ne nadaju: sad im je očito da ga svojim besramnim terorom, razvijenim širom Crkve po "karizmatičkim" pokretima i raznim novinama, nisu uspjeli slomiti. Ali još se, glupo, nesmotreno, moralno nepismeno, uzdaju u papinu potvrdu autentičnosti "Gospe" Međugorske. Igraju (...) na naglašeno poljsko-marijanski značaj sadašnjeg pontifikata, biva: kud tako marijanski papa ne bi potvrdio tako "duhovno plodna" marijanska ukazanja baš za svoga pontifikata, i to u jednoj slavenskoj i k tome komunističkoj zemlji? Igraju, dakle, na najkolportiranije i najefatiziranije značajke sadašnjeg pontifikata. A upravo stupidno zatvaraju oči nad drugom barem jednako tvrdom, a za nutarnju disciplinu Crkvi još i tvrđom značajkom istoga pape Wojtyle: nad njegovim upornim, u beskraj naglašivanim, gotovo opsesivnim temeljenjem Crkve na biskupu. To nije tako "poetično" ni "zanosno", pa se o tom u Crkvi manje telali. Ali takav papa doslovno

ne može diskvalificirati jednog biskupa, pa sve da je biskup i kriv, kamoli kad nije. Eto u tome je ta nevjerojatna glupost i nesmotrenost međugorskih egzaltadosa: da vjeruju da će papa Wojtyla diskvalificirati biskupa Žanića. Igraju valjda i na to što papa Wojtyla dosad nije javno uzeo u zaštitu biskupa Žanića pred bezočnom harangom koja se protiv njega smišljeno širi po svijetu. Ali to je beznadna igra. Ovakav papa, već i zato što kao Poljak slabo poznaje hrvatski mentalitet uopće (...), već i zato što tek šest godina živi izvan komunističke Poljske, pa još valjda pravo ne osjeća potencijal bezobrazluka i besramne manipulacije u zapadnim *mass media* i odnosne tajne i polutajne utjecaje na njih – ovakav papa može ne uzimati u javnu zaštitu jednoga mahnito razapinjanog biskupa, ali ovakav papa nikad neće javno diskvalificirati jednoga biskupa.

A smislite u kakvoj će se situaciji pokakana goluba (da prosti Vaš pošteni obraz, *et salva reverentia episcopatus*) naći mons. Franić kad mons. Žanić – na to bistro upućuju njegove dosadašnje, ako nažalost i nešto prekasne izjave – kanonski utvrdi i objavi da on po svojoj biskupskoj duši i savjesti ne može priznati autentičnost međugorskim "ukazanjima". Kako mu to dođe: mons. Franić sad vjeruje u međugorska ukazanja i čak ih zanosno teologizira, pridajući im dapače "epohalnu" teološku vrijednost (te potvrda II. Vaticanuma, te potvrda ekumenizma, te potvrda odstupa od konstantinizma, te poziv da katolici utvrđuju i usavršuju druge u pravoslavlju, islamu, marksizmu i inim vjerama i uvjerenjima) – a sutra, ako sud Crkve bude drukčiji, on je "spreman da se pokori definitivnom sudu Crkve"! On će tada dakle *disinvoltamente* baciti u smeće svu tu svoju sadašnju međugorsku vjeru i teologiju kojima nam sad probija uši. Svašta!

Mnogo Vam hvala za nove fotokopije: dva spisa mons. Žanića uz Vaše pismo od 30. siječnja i prikaz "Parla il Vescovo di Mostar" iz revije "Jesus" od siječnja, uz Vaše pismo od 4. t. mj. Molim, osobito zahvalite mons. Žaniću za fotokopirane njegove spise (pismo Laurentinu od 17. I. i opis očajno karakterističnog događaja /"uzvrpoljio se mali Isus".../ s nadnevkom 15. I.) što Vam ih je dao za mene. Oba ta spisa, kao i prethodne spise mons. Žanića koje ste mi poslali, ja sam prefotokopirala i dala po jedan primjerak svom župniku, da ih pošalje svom kolegi iz zagrebačke bogoslovije dr. Antunu Ivandiji – koji o tim spisima nije imao plavoga pojma, a sjedi na Kaptolu. Nova dva spisa mons. Žanića također su porazna za manipulatore i fanatike Međugorja, i također pružaju užasnu sliku prilika u kojima se biskup Žanić mora svim ljudskim i kršćanskim silama boriti protiv poplave abdikacije od razuma. Ja uvijek velim da za

mons. Žanića treba mnogo moliti, da ga Bog, kojega Sveto pismo ne zove uzalud Logosom, uzdrži u toj časnoj, teškoj borbi protiv smrti logike.

Pozorno sam pročitala (i također prefotokopirala, da mogu još kome dati) i prikaz razgovora s mons. Žanićem u "Jesus". Ta je revija mjesečnik Paulinske družbe don Giacoma Alberionea (Pia Società di S. Paolo). To je razumna kuća, katkad malo senzacionalistička (famozna slika Isusa u modernoj jaketi s kravatom baš u reviji "Jesus" u njezinu prvom broju), katkad malo previše nekritična i konformistična, ali barem ne luduje za modernim pseudokarizmatizmima. Intervju s mons. Žanićem zaista je dobar; točno ste zapazili da je veća bistrina izlaganja mons. Žanića tu i novinarova zasluga. To jest novinar je vrlo dobro, jasno i točno sažeo u oko tri tiskane stranice teksta razgovor koji je trajao četiri sata. U tom prikazu ima samo dva kiksera, od kojih je jedan novinarov, a drugi redakcijski. Prvi je to što novinar takav težak i ozbiljan razgovor s biskupom mostarskim zove brbljanjem, čavrljanjem, ilitivam po srpsku ćaskanjem. To naime znači talijanska riječ "chiaccherata", mi bismo u Dalmaciji rekli "ćakulanje". Neozbiljno je takvom riječju nazivati onakav razgovor. Novinaru se to omaklo, to je uopće mana talijanskih novinara da su katkada nepromišljeno površni u izrazima. U *Corriere della sera* ili u turinskoj *Stampi*, na primjer, taj izraz"chiaccherata" za takav razgovor ne bi prošao. Drugi je kikser redakcijski: međunaslov "La Madonna chiede al vescovo di convertirsi" (naslove, nadnaslove, podnaslove i međunaslove u novinama stavljaju uredništva, a ne novinari pisci teksta. Upravo ta redakcijska oprema jako je sredstvo za izraz "linije" teksta). Takav je međunaslov prozirno senzacionalistički: privlači pozornost čitatelja koji vjeruju u Međugorje i koji su za taj "Gospin zahtjev" da se mostarski biskup "obrati" već čuli ili u samom Međugorju (mnogo ih dolazi onamo baš iz Italije) ili iz novina koje prave teroristički *pressing* za autentičnost Međugorja. Senzacionalizam takva međunaslova moralno je i profesionalno nekorektan, jer tekst koji slijedi nikako ne zagovara autentičnost ni međugorske "Gospe" ni toga njezina navodnog "zahtjeva", nego baš obrnuto. Redaktor koji je stavio takav nesklapni međunaslov ili se htio poigrati jeftina senzacionalističkog efekta, ili naprosto nije pozorno pročitao tekst.

Pišete da je mons. Žanića zaboljelo pismo Hansa Ursa von Balthasara i jedan razgovor s kard. Ratzingerom. Balthasaru se nije čuditi: švicarski patricij, živi u nekoj vrsti vlastite teološko-estetsko-mističke gospodske Tebaide ("Il lui manque quelque chose"[9], veli o njemu p. Marie-Dominique

9 Franc., u prijevodu: "Nešto mu manjka." (Ur.)

Chenu, O. P., utemeljitelj moderne teologije rada). Već preko 40 godina zadubljen je u mistiku svoje, već pokojne, penitentice i suradnice dr. Adrienne von Speyr, liječnice, obraćenice, koja je imala neke kontinuirane nutarnje mistične doživljaje, usredotočene na Veliku subotu, "dan smrti Božje". Mene prema tim njezinim doživljajima čini skeptičnom način na koji ih je pričala von Balthasaru (a on to sam ispričao onom istom tjedniku "Il Sabato" koji sad smatra Međugorje svojim feudom i opetovano šalje onamo svoje emisare). Uopće, kad dva "von" poslije francuske revolucije govore o mističnim doživljajima, ja velim da radije valja biti oprezan. Dakle to je bivalo tako da je von Balthasar dolazio (svakodnevno, ako se dobro sjećam) posjetiti dr. Adrienne von Speyr (bila je Švicarka kao i on, a u nas karizmatički ignoranti koji su nešto o njoj načuli ne znaju ni to, pa je pišu "Adrijana iz Speyera", sic!), ona bi pripravila čaj s dvopekom, pa bi nakon toga čaja s dvopekom, sjedeći u ugodnoj fotelji, pitala von Balthasara, koji je sjedio u drugoj udobnoj fotelji, što želi od nje čuti, i onda bi na njegov upit precizno opisivala svoje mistične doživljaje. No dakle, ja sam možda previše kondicionirana stilom mistika iz prošlih stoljeća, ali eto, mene taj čaj s dvopekom i te fotelje čine skeptičnom prema sadržaju tih mističnih doživljaja i razgovora. Naprosto, ne mogu nekako zamisliti jednu sv. Tereziju Avilsku i jednog sv. Ivana od Križa gdje razgovaraju o svojim mističnim iskustvima sjedeći u udobnim naslonjačima španjolskoga baroka i pijući kakao. I dakle – to poznanstvo s Adrienne von Speyr temeljito je obilježilo Hansa Ursa von Balthasara sve od predratnih godina naovamo. S njom je osnovao i neki svoj sekularni institut (izišavši prethodno iz Družbe Isusove), a posljednjih desetljeća bavi se uglavnom teološkom interpretacijom njezinih mističnih iskustava. Takav čovjek nema u sebi racionalne brane protiv međugorskih ludovanja (...). Ima se naime dojam da se u Rimskoj kuriji glede Međugorja vodi priličan interni rat (što je u časnoj Kuriji i inače tradicija, "ils se mangent"[10], rekao je jednom frere Max Thurian, teolog iz Taizéa, nakon jednog posjeta nekim kurijalnim dikasterijima, a poznato je to "ils se mangent" i iz veoma duge povijesti). Čini se da su jedni protiv autentičnosti Međugorja, drugi za, a treći možda misle da bi se i tu dala primijeniti formula "Damnabile, sed non damnandum". Iza drugih i možda osobito trećih nazire se Opus Dei, koji je u Kuriji veoma jak. Sadašnji papa notorno je čovjek Opusa, dolazio je još kao kardinal držati predavanja na Opusovim katedrama po Italiji, uzdigli ga na Katedru njemački kardinali na čelu s Höffnerom koji

10 Franc., u doslovnom prijevodu: "jedu se". (Ur.)

je notorno prominent Opusa u Germaniji, malo po izboru htio čak oduzeti Vatikanski radio Družbi Isusovoj i predati ga Opusu (spriječila Družba Isusova, jer se Opus bio već toliko razbezobrazio da je tu nakanu novog pape sam rastelalio *urbi et orbi* preko madridskoga državnog radija koji ima u šakama), onda nakon tog neuspjeha naknadio Opusu tako da ga je od ranga sekularnog instituta uzdigao na rang osobne prelature, jedine u Crkvi, stvorivši tako jedan novi Red templara, uz suvereno zanemarivanje crkvenog iskustva sa starim tragičnim redom tog imena (evo sad do 8 dana, 18. ožujka, bit će 671 godina otkad je na Ile des Juifs kod današnjeg Pont Neufa u Parizu izgorio na lomači posljednji mu veliki meštar, Jacques de Molay). Ergo, ima se dojam da Opus možda želi istrgnuti od toliko obvezanog mu pape Wojtyle i priznanje autentičnosti Međugorja. Na to bi upućivale i kuriozne filomeđugorske izjave kardinala Ratzingera. Ali nevolja je golema u tome da bi za to trebalo da papa javno diskvalificira jednog biskupa. A to od ovakva pape ni Opus Dei neće postići.

Još čas da se vratim na von Balthasara. On se odijelio od revije "Concilium" kad je, u svojoj patricijskoj Tebaidi, uspio ipak skopčati da ta revija uglavnom radi na protestantizaciji katoličkog uma. Osnovao onda reviju "Communio", također međunarodnu, koja uglavnom širi katolički teološki tradicionalizam nekatoličkog tipa obučen u moderni govor. Talijansko izdanje te revije izdaje "eklezijalno bratstvo" Communione e Liberazione, pokret još uvijek ne prejasna profila, otprilike integristički po duhu, ali s naglašenom antipatijom spram klasičnog integrizma tipa mons. Lefebvre, veoma moderan u govoru i tehnici formacije (koja sliči pranju mozga) svojih adepata, u doba Pavla VI. sumnjiv lombardskom episkopatu s homjakovštine (u tom smislu bili lombardski biskupi već pripremili i akt formalne osude, ali CL nešto načuo pa se svom silom bacio u bučnu javnu borbu protiv legalizacije pobačaja, čime je biskupima praktički svezao ruke), danas pod papom Wojtylom naglašeno papistički. Naša "progresistička" KS primivši se hrvatskog izdanja revije "Communio" valjda nije znala točno što je CL (premda njegovi emisari i dalje dolaze ovamo, ako i nešto rjeđe jer im je sad papina Poljska zanimljivija). Kao što možda nije posve točno poznavala ni patricijsku teologiju Hansa Ursa von Balthasara.

Smiljana Rendić